

چالش‌های مهم در ریاست انجمن ریاضی ایران

در دوره و زمانه کنونی ریاست انجمن‌های علمی و اساساً هر نهاد غیر دولتی که دارای منابع مالی ثابت و مستقل نباشد و بخواهد در سطح جامعه تأثیرگذار باشد، امری بسیار سخت است. روسای انجمن ریاضی ایران همیشه با چالش‌های طاقت فرسایی روبرو بوده‌اند از جمله:

الف) جذب کمک‌های مالی برای هزینه‌های انجمن شامل تأمین حق عضویت انجمن در نهادهای بین‌المللی، هزینه‌های جاری و اداری، هزینه‌های ساختمان، و به ویژه پرداخت حقوق و دستمزد کارمندان انجمن که با کمترین حقوق مصوب تأمین اجتماعی و با فداکاری همواره به انجمن یاری رسانده‌اند. همکاران شوراهای اجرائی ادوار به یاد می‌آورند که گاه برای پرداخت هزینه‌های ضروری انجمن، خود اعضای شورای اجرایی سخاوتمندانه از حساب خود به تأمین مالی همت گماشته‌اند. این انجمن، به عنوان یکی از اولین انجمن‌های علمی کشور، احتیاج به حمایت مالی سالانه متناسب با هزینه‌هایش توسط وزارت علوم تحقیقات و فناوری (عتف) دارد. اما تاکنون تلاش‌های زیاد روسای ادوار انجمن برای تأمین یک حمایت دائمی موفقیت آمیز نبوده است.

ب) ساختمان انجمن، که چندین سال پیش با حمایت شهرداران محترم وقت پایتخت در اختیار انجمن قرار گرفته است، در هر دوره شورای اجرایی چند بار با حکم تخلیه روبرو می‌شود. خوشبختانه، همیشه روسای پیشین و دوستداران انجمن خیرخواهانه و دلسوزانه به کمک رئیس وقت انجمن می‌آیند و با رایزنی مشکل را برای مدتی برطرف می‌کنند. برای مثال، در سال گذشته، گفتگو و نامه رییس انجمن به وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری و نامه ایشان به شهرداری تهران، مشکل را تا حدی حل نمود و فشار روانی بر انجمن برداشته شد. اما راهکار این است که یکی از سازمان‌های متولی مانند وزارت عتف یا شهرداری تهران، یک مکان مناسب را به عنوان دفتر دائمی انجمن در نظر بگیرند. البته انجمن مانند همیشه سپاسگزار خیرینی است که با وقف مکانی مناسب یا شیوه‌های دیگر انجمن را یاری رسانند.

ج) تشکیل حدود چهارصد و هفتاد و پنج انجمن خرد و کلان در کشور و ده‌ها تقاضا برای تشکیل انجمن‌های جدید نشان از یک چالش فرهنگی جدی در میان ما ایرانیان دارد. در این میان حدود ده انجمن تخصصی ریاضی و نهادهایی دیگر با عناوین مختلف وجود دارند که موازی با انجمن، به طور مستقل تقریباً آنچه که وظیفه ذاتی و اصلی انجمن بر اساس تجربه بین‌المللی و در طول حدود پنجاه و پنج سال فعالیت موثر آن در حوزه‌های آموزشی، پژوهشی، و ترویجی بوده است را انجام می‌دهند. متأسفانه این وضعیت یک نوع افتراق نیروهای انسانی، رقابت ناسالم، موازی‌کاری، و حتی دوباره کاری را به دنبال داشته است. برای حل این مشکل، این انجمن با تشکیل کمیسیون‌های تخصصی در ذیل نام انجمن ریاضی ایران، به جمع نیروهای توانمند پرداخته است و فضای لازم را برای فعالیت علاقه‌مندان در گرایش‌های

تخصصی مانند علوم کامپیوتر، آنالیز عددی، و کنترل و بهینه سازی فراهم نموده است. در این راستا، پیشنهاد می‌شود وزارت عتف از تأسیس نهادهای اضافی اجتناب نماید و برای حمایت از این کار ارزشمند انجمن ریاضی ایران، نسبت به تغییر واژه «انجمن» به واژه‌های دیگر مانند «کانون» یا «گروه» برای انجمن‌های تخصصی اقدام نماید. بدیهی است که سایر انجمن‌های اصلی علوم (فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی، و زمین‌شناسی) می‌توانند تجربه انجمن ریاضی ایران را مدنظر قرار دهند.

حال اجازه دهید به یک نکته مهم اشاره نمایم. در عصر کنونی و با گسترش فعالیت‌های متنوع انجمن ریاضی ایران از جمله:

۱. انتشار و ارتقای دو مجله پژوهشی بین‌المللی، یک مجله علمی ترویجی، یک خبرنامه، و همچنین کتاب‌هایی با لوگوی انجمن

۲. برگزاری مسابقات سالانه ریاضی دانشجویی در سطح ملی و گسترش آن به سطح بین‌المللی

۳. کمک به فعالیت‌های کمیته بانوان و کمیته برنامه درسی انجمن و نیز کمیسیون‌های تخصصی و اعمال نظر جامعه ریاضی در این زمینه‌ها

۴. برگزاری سالانه ده‌ها سمینار تخصصی و یک کنفرانس بین‌المللی در ریاضیات

۵. مشارکت در فعالیت‌های بین‌المللی از جمله حضور در اتحادیه بین‌المللی ریاضی و تأمین مالی و حل مشکلات ارزی پرداخت حق عضویت‌ها

۶. ترغیب دانشگاه‌ها، ریاضیدانان، و دستداران ریاضیات به عضویت حقوقی و حقیقی در انجمن و تلاش برای جذب مشارکت ریاضی‌دانان از رشته‌های مختلف در فعالیت‌های انجمن

۷. ارتباط با صنعت از طریق مشارکت ریاضیدانان کاربردی کشور در پروژه‌های منطقه‌ای و ملی

۸. حضور نمایندگان انجمن در مراکز تصمیم‌گیری وزارت عتف برای ارتقای جایگاه کیفی پژوهش در ریاضیات

۹. حضور نمایندگان انجمن در کمیته‌های مختلف وزارت عتف و وزارت آموزش و پرورش برای حل چالش‌های مربوط به کنکور، افت تحصیلی، کاربردهای ریاضی، و ارتقای سطح کیفی آموزش ریاضی در کشور و به ویژه همکاری در تالیف کتب درسی و تدوین برنامه‌های درسی

۱۰. رسیدگی به جوایز انجمن و تأمین هزینه‌های جوایز برای تقدیر از ریاضیدانانی که با فعالیت‌های مختلف پژوهشی، آموزشی، و ترویجی به ارتقای ریاضیات در سطح ملی و بین‌المللی کمک رسانده‌اند

۱۱. جذب کمک‌های مالی از سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی

۱۲ مدیریت دفتر انجمن

و ...

نمی‌توان انجمن را به شیوه‌های سنتی مدیریت کرد، بلکه با تغییر بافت فرهنگی و اجتماعی جامعه، پیدایش فناوری‌های پیشرفته، و گسترش رسانه‌های اجتماعی محتاج به این است که رئیس انجمن با مشورت با سایر صاحب نظران، برنامه‌ای مدون و واقع بینانه (قابل اجرا) برای امور مزبور داشته و به انجام آنها با یاری اعضای شورای اجرایی و سایر دستداران انجمن پردازد. این مسئولیتی خطیر برای رئیس انجمن است چرا که هر نوع اشتباه، اشکال، یا شکست در مرتبه اول به حساب وی نوشته می‌شود. این در حالی است که اساسنامه انجمن، بر مبنای ایده‌هایی مربوط به جامعه چند دهه پیش، اختیارات وی را در حد دبیری شورای اجرایی تقلیل داده است، به ویژه، آنجا که هماهنگی بین اعضای شورای اجرایی با ایده‌های گاه متضاد برای انجام امور لازم است، نوع دیگری از مدیریت ضروری می‌نماید. **اساسنامه انجمن در این خصوص باید بازبینی شود و در آن اختیارات رئیس انجمن متناسب با سطح انتظار از وی و برای پیشبرد اهداف انجمن افزایش یابد.** البته وی باید پاسخگو به جامعه ریاضی باقی بماند و بیلان موفق‌تری از فعالیت انجمن در هر سال ارائه دهد.

محمد صالح مصلحیان